

Tantárgyleírás:

Az ismeretkör: Nyelvészet

Kredittartománya: 12 kr

Tantárgyai: 1 Magyar nyelv 1.

2. Magyar nyelv 2.

3. Nyelv- és beszédművelés 1.

4. Nyelv- és beszédművelés 2.

Tantárgy neve: Nyelv- és beszédművelés 1. Neptun-kód: BNTANI 1007, BLTANI1007	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyakorlat	
A tanóra típusa: ea. + gyak. és óraszám: 2 gy az adott félévben, Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: <ul style="list-style-type: none"> a szorgalmi időszak heteire lebontott részletes tematika biztosítása a félévi feladatokkal, követelményekkel	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Záródolgozat írása nyelv- és beszédművelés témakörben. 5 klasszikus és 5 kortárs gyermekvers, valamint egy magyar népmese (1,5 oldal) szó szerinti megtanulása és értő előadása. Feladatok: <ul style="list-style-type: none"> gyakorlatok végzése a kötelező és az ajánlott irodalomban feltüntetett tananyag alapján	
A tantárgy tantervi helye: 1. félév	
Előtanulmányi feltételek: Nincs.	
Tantárgyleírás: A légzés. Légzőgyakorlatok. A hangíndítás és a hangzás. Hangindítási gyakorlatok. A magán- és mássalhangzók képzése. Magán- és mássalhangzó-gyakorlatok. A hangtörvények. Hangtörvény-gyakorlatok. Ejtéshibák, beszédhibák. – Gyakorlatok. Az artikulációs bázis. – Gyakorlatok. A mondat- és szövegfonetika elemei. – Gyakorlatok. A nyelvművelés fogalma, feladatai, kutatási területei. Nyelvstratégiai kérdések, a konvergencia és divergencia tényezői. A nyelvi rétegződés. A kodifikált nyelvi norma érvényesülése. Normakövetés a mindennapi nyelvhasználatban. Nyelvhasználatunk társadalmi összefüggései. Nyelvi kultúra, nyelvi presztízs. Az egyén nyelvi kultúrájának fejlesztési lehetőségei. A nyelvi igényesség kialakításának módjai. A szókészlet megújítása, idegen szavak, nemzetközi kifejezések. Idegen szavak, nemzetközi kifejezések. Nyelvhasználat és életkor összefüggései. Napjaink nyelvhasználatának sajátosságai a hangzó beszéd szempontjából. Áttekintünk néhány oktatást segítő szoftvert, támogató oldalt, applikációt, oktatóprogramot, amelyek jól alkalmazhatóak az érintett célcsoportok kapcsán. Megismerkedünk jó gyakorlatokkal is.	
Kötelező és ajánlott irodalom:	
Kötelező irodalom: <ol style="list-style-type: none"> Hernádi Sándor: Beszédművelés. Osiris, Budapest, 2003. ISBN: 9633984700 Grétsy László–Kemény Gábor szerk.: Nyelvművelő kézikönyvtár. Tinta, Budapest, 2005. ISBN 9637094296	

Ajánlott irodalom:

1. Kemény Gábor szerk. Normatudat – nyelvi norma. Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézet, Linguistica Series A, Studia et dissertationes, 8., 1992. 257 l.
2. Kemény Gábor—Kardos Tamás szerk. A magyar nyelvi norma érvényesülése napjaink nyelvhasználatában. Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézet, Linguistica Series A, Studia et dissertationes 16., 1994. 188 l.

Előírt szakmai kompetenciák, kompetencia-elemek, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:**a) tudása**

- Ismeri a 6–12 éves gyerekek személyiségének kibontakoztatását megalapozó tudományos elméleteket, az első hat iskolaévnél a személyiség formálódásában és az élethosszig tartó tanulásra való felkészítésben betöltött szerepét.
- Rendelkezik 6-12 éves gyerekek, gyermekcsoportok és környezetük megismerésére, az őket érintő nyelvhasználati és társadalmi folyamatok értelmezésére vonatkozó elméleti és módszertani tudással.
- Ismeri a tanulás támogatásának, a kulcskompetenciák megalapozásának, kibontakoztatásának tudományos és szakmódszertani alapjait, az első hat iskolaévben az anyanyelvi nevelés, a nyelv- és beszédművelés területén alkalmazható korszerű módszereket, eszközöket
- Biztos anyanyelvnyelv-használati, nyelvtani szakmai ismeretekkel rendelkezik az 1–4. évfolyam tanításához.
- Ismeri szakterületének digitális ismeretszerzési eszközeit, IKT-technikáit és problémamegoldási módszereit.

b) képességei

- Az anyanyelvi nevelési, fejlesztési célokat, feladatokat, tartalmakat képes a 6–12 éves gyerekek személyiségére, szociokulturális környezetének főbb jellemzőire tekintettel, differenciáltan tervezni.
- Képes változatos, egyénre szabott értékelési módszereket használni, amelyekkel elősegíti a gyermek önértékelési képességének alakulását.
- A szakmai-tudományos kritériumokat érvényesítve választja meg a nyelvészeti szakirodalmi könyvtári és elektronikus forrásainak körét, és munkájában azokat kreatív módon hasznosítja.
- Tevékenységére szakszerűen reflektál. Szakterületén rendelkezik a hatékony elektronikus információkeresés, információfeldolgozás, információkutatás, információközvetítés ismereteivel, az elektronikus forrásokat használja.
- Az összegyűjtött digitális információkat rendszerezni, elemezni tudja, az összefüggések megragadására és kezelésére képes.

c) attitűdje

- Tevékenységét a 6–12 éves gyerekek fejlődésének, helyes anyanyelv-használatának támogatása iránti elkötelezettség irányítja.
- Felkészültsége alapján részt vállal a tanító szakmával összefüggésben álló kutatásokban, innovatív team-munkákban.
- Igényli az önreflexiót, a nevelési folyamat és saját tevékenysége több szempontú elemzését, értékelését.
- Nyitott a munkájával összefüggő új elméletek és módszerek, a technológiai lehetőségek, információs és kommunikációs technológiák megismerésére és alkalmazására.
- Kreatívan, kritikusan, innovatívan viszonyul az információs műveltséghez, eredményesen tájékozódik a XXI. századi literációs kultúrában.

d) autonómiája és felelőssége

- Hatáskörében felelősséget vállal a rá bízott 6–12 éves gyerekek fejlődéséért, anyanyelvi kulcskompetenciájuk hatékony megalapozásáért, kibontakoztatásáért.
- A hatáskörébe tartozó területeken felelősséget vállal a nyelvi és kulturális hagyományok ápolásáért, a kultúrák közötti megértés és kommunikáció elősegítéséért.
- Felelősen, etikusan, kritikusan, biztonságosan működik együtt minden partnerével a digitális kommunikációban.
- Tudatos, kritikus, önreflektív, innovatív a digitális kultúra alakításában.
- Önállóan tervezi és alakítja digitális műveltségét.

Tantárgy felelőse Dr. Gasparics Gyula főiskolai tanár PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Gasparicsné dr. Kovács Erzsébet főiskolai tanár PhD